

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 18 maj 1923 kl. 12 m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 158 med
förslag till lag angående skyddsskogar.*

Genom en den 10 mars 1923 dagtecknad proposition, nr 158, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga förslag till lag angående skyddsskogar.

Propositionen har hänvisats till särskilda utskottet.

Huvudinnebörden i 1903 års skyddsskogslag är, att annan avverkning än till husbehov må äga rum allenast efter utsyning, och denna utsyning skall verkställas av skogsstatens tjänstemän. Under lagens tillämpning hava klagomål framkommit beträffande såväl den skötsel och vård, som med de gällande bestämmelserna kan komma dessa skogar till del, som utsyningsförfarandet och kontrollen.

Sedan 1903 års skyddsskogslag tillkom, har den personal av skogsstaten, som skolat handhava densamma, blivit ökad genom inrättande av nya tjänster, såväl ordinarie som extra. Även härmed har det emellertid visat sig svårt att på ett tillfredsställande sätt fullgöra uppgiften, och härtill ligger den förnämsta orsaken däruti, att tjänstemännens arbete med skyddsskogarna till väsentlig del bliver ett säsongarbete. Under den tid, utsyningarna skola företagas, eller i stort sett juni—oktober månader, erfordras ett stort antal tjänstemän för att de skola medhinnas i begärd omfattning och på samma gång utföras med den omsikt och noggrannhet, som dessa ömtåliga lägen kräva. Den övriga delen av året återigen erbjuda skyddsskogarna icke arbete eller sysselsättning åt alla dessa tjänstemän. Dessa omständigheter hava medfört, att varje år till assistenter å skyddsskogarna under arbetssäsongen i stor omfattning måst antagas yngre och mindre erfarna skogstjänstemän. På grund av dessa förhållanden och de däröver framkomna klagomålen föreslog skogslagstiftningskommittén, att skyddsskogarna skulle överflyttas till skogsvårdsstyrelsernas verksamhetsområde. Därigenom skulle enligt

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 11 saml. 6 häft. (Nr 6.)

kommitténs mening befattningen med dessa skogar komma i händerna på en fastare och med deras särskilda förhållanden förtrogen personal. Häremot har från andra håll, däribland domänstyrelsen, framhållits, att skogsvårdsstyrelserna och deras personal icke ägde den skogliga utbildning och kompetens, som erfordrades för handhavandet av dessa svårskötta skogar.

Departementschefen har framhållit, hurusom dessa skogar för en rätt och deras fortvaro säkerställande skötsel krävde särskilda förutsättningar hos de handhavaande myndigheterna både i fråga om teoretisk fackutbildning och praktisk erfarenhet. Från deras sida, yttrar han vidare, vilka påyrkat skyddsskogarnas fortfarande handhavande av skogsstaten, hade hävdats nödvändigheten av att handhavarna besatte tillräckligt hög fackutbildning och omöjligheten att få detta krav uppfyllt, om skyddsskogarna förlades under skogsvårdsstyrelserna. De återigen, som förordat sistberörda anordning, hade däri sett ett bättre tillgodoseende av den kännedom om lokala förhållanden och övrig praktisk erfarenhet, som befunnits i allt för hög grad brista hos hittillsvarande utsyningsförrättare. Att finna en lösning, som fullt nöjaktigt tillgodosåge båda kraven, ställde sig synnerligen svårt. Vägde man emot varandra de skäl, som andragits för skogsstatens och för skogsvårdsstyrelsernas befattning med skogarna i fråga, torde emellertid de förra skälen vara att anse som de tyngst vägande. Visserligen torde den framkomna kritiken mot det sätt, varpå utsyningarna under de gångna åren av skyddsskogslagens tillämpning ägt rum, icke hava helt vederlagts utav vad domänstyrelsen däremot anfört och åberopat, men att under de sista åren domänstyrelsen lyckats få till stånd bättre förhållanden syntes hava framgått, och man torde kunna påräkna en fortsatt förbättring härutinnan. Å andra sidan vore ock de invändningar, som gjorts beträffande skogsvårdsstyrelsernas förmåga att skaffa tillräckligt stor och tillräckligt kompetent personal, synnerligen allvarliga. Det vore att märka, att i flertalet av de yttranden, i vilka anslutning till tanken på skyddsskogarnas förläggande under skogsvårdsstyrelserna skett, på samma gång gjorts mer eller mindre bestämda förbehåll om förstärkning av såväl styrelsernas egen som deras tjänstemäns fackliga kompetens. Även om föreskrifter meddelades till vinnande härav, torde emellertid därmed icke kunna ernås samma grundval för en bättre tingens ordning som ett bibehållande av skogsstatens befattning med dessa skogar kunde erbjuda. Departementschefen ansåge sig alltså icke böra tillstyrka någon ändring av den nuvarande organisationen utav skyddsskogarnas handhavande.

Utan att i allo vilja ansluta sig till departementschefens uttalanden finner även utskottet, att bibehållandet av skyddsskogarna under skogsstaten bör erbjuda större säkerhet för att en rätt skötsel skall komma dem till del än om de bleve överflyttade under skogsvårdsstyrelsernas tillsyn. Till vad departementschefen härom yttrat kan vidare anföras, att skogsvårdsstyrelsernas karaktär av att vara från skogsägarna valda organ torde göra dem mindre lämpade att uppbära det statens intresse av och ansvar för att dessa skogar bliva bevarade, som ligger till grund för den särskilda lagstiftningen för dessa skogar. Å andra sidan vill utskottet betona vikten av att skogsstatens befattning med skyddsskogarna ordnas så, att den varder utövad av skogstjänstemän, som jämte den teoretiska utbildningen äga både allmän praktisk erfarenhet och känedom om de särskilda förhållandena på skyddsskogarna.

Medan sålunda utskottet icke haft något att erinra mot förslagets ståndpunkt i fråga om organisationen av lagens handhavande, hava däremot hos utskottet yppat sig betänkligheter beträffande den punkt i förslaget, varuti framför allt uppkommit fråga om ändring i själva innehållet i lagen, nämligen beträffande skyldigheten att i vissa fall vidtaga åtgärder för betryggande av återväxt. Den nuvarande lagen stadgar icke någon skyldighet i berörda hänseende. Skogslagstiftningskommittén har efter företagen utredning i frågan kommit till den uppfattningen, att det måste anses som en brist i lagen, att ej reproduktionsskyldighet skall kunna åläggas en markägare inom skyddsskogsområdet. Domänstyrelsen däremot har med hänsyn därtill, att föryngringsfrågan beträffande skyddsskogarna icke vore löst, ansett någon skyldighet i det berörda hänseendet icke böra lagstadgas, men att en utsyningsförrättare i sammanhang med utsyningen skulle lämna anvisning å de åtgärder för skogsvårdens befrämjande å utsyningsområdet, som kunde finnas behöfliga, med uppgift om den tid, inom vilken åtgärder av dylikt slag borde vara vidtagna. Därest markägaren ej självmant utförde de sålunda anvisade åtgärderna, torde utförandet enligt domänstyrelsens mening böra uppmuntras genom lämnandet av bidrag till kostnader.

Kungl. Maj:ts förslag har upptagit bestämmelse om skyldighet för markägare att verkställa reproduktionsåtgärder, som prövas erforderliga efter saluavverkning. Säkerhet för markägaren mot att därigenom få vidkännas alltför stor tunga har avsetts att beredas honom genom föreskrift därom, att vid utsyning för avverkning i den omfattning, att särskilda åtgärder erfordrades för återväxtens betryggande, allenast finge medgivas, om sådana åtgärder kunde företagas utan oskäligen kostnad.

Av vad i denna fråga förekommit torde det otvivelaktigt hava framgått, att inom skyddsskogsområdet finnas marker, där vidtagandet av skogsvårdsåtgärder skulle vara av betydelse för erhållandet av återväxt å dessa marker. Övervägande skäl synas ock, ehuru utskottet icke bestämt vill uttala sig därom, hava förebragts för att utförandet av dylika åtgärder icke endast borde byggas på markägarens fria vilja, låt vara att denna kunde uppmuntras genom lämnandet av kostnadsbidrag från det allmänna, utan att förpliktelse att vidtaga åtgärder, som nyss sagts, i viss mån borde kunna åläggas en markägare i samband med medgivandet av en avverkning. Även om sådan skyldighet må kunna stadgas, torde emellertid i varje fall det sätt, varpå denna skyldighet i förslaget blivit bestämd, icke kunna anses tillfredsställande. Det är framför allt härutinnan, som de uppkomna betänkligheterna gjort sig gällande.

Enligt förslaget skulle, såsom förut angivits, avverkning i den omfattning, att särskilda åtgärder erfordrades för återväxtens betryggande, få medgivas, så snart sådana åtgärder kunde företagas utan oskäligen kostnad. Den kostnad, som sålunda icke ansåges oskäligen, skulle markägaren vidkännas. Det framgår emellertid icke klart, huru denna skälighet eller oskälighet skall bedömas, om det bör ske ur biologisk synpunkt med hänsyn till det forstliga resultatet av åtgärderna eller ur ekonomisk synpunkt med hänsyn till det för markägaren uppkommande utbytet därav. Emellertid äro förhållandena inom skyddsskogsområdet sådana, att, såsom domänstyrelsen framhållit, skogshushållning därstädes i rätt stor utsträckning kan sägas icke vara en ekonomisk hantering. Dessa skogars uppgift är, sedan de inordnats under en särskild lag, och enligt själva förutsättningen för denna, att genom sitt i viss mån orubbade fortbestånd möjliggöra, att en trädvegetation över huvud kan förekomma här, en uppgift således, som sträcker sig vida utöver att enbart vara en inkomstkälla för ägaren. Sett emot denna bakgrund framstår det som ett nödvändigt krav, att markägaren säkerställas emot för stora anspråk på en hans reproduktionsskyldighet. Härutinnan kunna förslagets bestämmelser icke anses innebära tillräcklig trygghet, utan skulle det kunna befaras, att vid en tillämpning utav dem markägaren kunde få bära en alltför stor tunga.

På vad sätt sålunda önskligen och erforderliga garantier för en rätt begränsning av markägarens reproduktionsskyldighet må givas uti lagen, därom har utskottet icke på den tid, som stått till buds, kunnat bilda sig någon säker mening. Inom utskottet har emellertid varit på tal, om icke bestämmelser i sådan riktning borde avse en skyldighet för

markägaren att ansvara för en viss del av reproduktionskostnaderna. För bestämmandet av denna del borde utfinnas ett underlag av så objektiv natur som möjligt, exempelvis beräknat efter det taxerade värde av avverkat virke, varefter skogsaccis skall erläggas, eller efter själva det beräknade reproduktionskostnadsbeloppet eller måhända med viss begränsning tagen efter båda dessa faktorer. Det återstående kostnadsbeloppet skulle i så fall utgå från skyddsskogsfonden. Tillfälle torde ock böra beredas att ordna saken genom överenskommelse med markägaren, varigenom möjlighet bereddes till företagande av större utstämpling i mån av förbindelse från markägaren att vidtaga ökade åtgärder. Givetvis måste dylika till markägarens skyddande lämnade bestämmelser fullständigas med regler för utsyningen, varigenom denna icke kunde riskeras sträcka sig längre än man hade visshet om att därav betingade återväxtåtgärder bleve verkställda. En förutsättning därför måste ock vara, att skyddsskogsfonden bliver av sådan storlek, att därav kan påräknas understöd icke allenast för nu omförmälda ändamål, utan jämväl för skogsvårdsarbeten, som företagas utan samband med därtill föreliggande skyldighet. Något bestämt uttalande vill utskottet likvisst icke göra om möjligheten av en anordning såsom nu antytts eller att finna en annan sådan.

Då utskottet alltså anser, att en ny skyddsskogslag icke bör på grund av Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag komma till stånd, utan att en förnyad utredning i de angivna hänseendena och vad därav kan föranledas bör företagas, torde härvid jämväl böra komma under beprövande, huruvida icke en bestämmelse om rätt i vissa fall för markägaren att påfordra inlösen av hans mark från staten borde bibehållas i en ny lag i huvudsaklig överensstämmelse med vad som är stadgat i 2 § av den nuvarande lagen.

Utskottet vill slutligen framhålla, att på grund av den uppfattning, varåt ovan givits uttryck därom att befattningen med skyddsskogarna även i en blivande ny lagstiftning om dessa bör bibehållas hos skogsstaten, utskottet ansett en framskjuten lösning av frågan om nämnda nya lagstiftning icke kunna utgöra något hinder för ett reglerande av de skogsvårdsavgifter, som erläggas från skyddsskogarna, och deras användning på sätt som föreslagits i den därom av Kungl. Maj:t framlagda propositionen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts
ifrågavarande förslag icke kunnat av riksdagen god-

kännas, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning i ovan angivna hänseenden samt därefter för riksdagen framlägga nytt, på berörda utredning grundat förslag till ny lag angående skyddsskogar.

Stockholm den 17 maj 1923.

På särskilda utskottets vägnar:

ARVID LINDMAN.

I slutbehandlingen av detta ärende hava deltagit:
från första kammaren herrar *Borell* *, *Bergman*, *Norin*, *Sederholm*, *Pers*, *Nilsson*
i Gränebo *, *Norling*, *Frändén* *, *von Sneidern* och *Lindstrand*,
från andra kammaren herrar *Lindman*, *Johansson* i Uppmälby, *Olsson* i Hov,
Hage *, *Carlsson* i Solberga, *Andersson* i Prästbol, *Johansson* i Kälkebo, *Lorichs*, *Carlström*
och *Pettersson* i Hällbacken *.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
